

## EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNALLE

Pyydettyinä asiantuntijalausuntona hallituksen esityksestä eduskunnalle valtiontalousarvioksi 2022 ( HE 146/2021 vp) Suomen syyttäjäyhdistys ry ( myöh. SSY) esittää seuraavaa:

SSY edustaa yli 80 prosenttia Suomen syyttäjistä.

Oikeusministeriön hallinnonalan, PL 25, toimintaedellytykset tulee turvata paremmin kuin mitä valtioneuvosto talousarvioehdotuksessaan esittää. Julkisen talouden näkymät ovat haasteelliset, mutta toimivan ja turvallisen yhteiskunnan tärkein perusta on toimiva oikeudenhoito. Tällä talousarvioehdotuksella se ei toteudu. Esimerkiksi syyttäjälaitoksen voimavarat jopa vähenevät-valitettavasti. Suomen tulee nostaa oikeudenhoitoon käytettävien varojen määrää talousarviossa samalle tasolle muiden pohjoismaiden kanssa.

Tähän kiinnitettiin huomiota lausunnoissa jo keväällä 2021 julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022-2025.

**Tällä talousarvioehdotuksella tulee Syyttäjälaitos kriisiytymään. Henkilöstö on voimakkaasti sitoutunut hoitamaan Syyttäjälaitoksen asioita, mutta henkilöstön määrä ei riitä. Tällä hetkellä syyttäjiä on noin 400.**

Syyttäjien määrää on nostettava vähintään 450:een, mutta todellinen tarve olisi 500 syyttäjää. Syyttäjien määrän nostaminen 450 syyttäjään vaatisi noin 5,3 mme euron pysyvän tasokorotuksen. Rikosasoiden vaativuuden nopea nousu vaatisi todennäköisesti 500 syyttäjän määrää Suomeen. Se vaatisi noin 10 mme tasokorotusta syyttäjälaitokselle. Näistä tarkemmin jäljempänä.

**Syyttäjälaitoksessa on jo tehty kaikki mahdolliset tehostamistoimenpiteet. Kiristämisen varaa ei ole. Tästäkin tarkemmin jäljempänä.**

**Tuntuu, että myös oikeudenhoidossa tarvittaisiin oma käsittelytakuu aika ja resurssimääritelmät.**

Henkilöstölle näyttää siltä, ettei Oikeusministeriö aja sektorin lisämäärärahatarpeita riittävän ponnekkaasti, vaan kehysriihen jälkeen ministeriö joutui poistamaan täysin perustellut määräraha vaatimukset.

Vaikuttaa siltä, että Sisäasianministeriö toimi toisin määrärahaesityksissä ja Valtiovarainministeriön tehdessä talousarvioesityksessä vaaditut poistot, käytiinkin keskustelu poliisin määrärahoista julkisuuden kautta. Määrärahat poliiseille luvattiin. Tällainen toimintatapojen pirstaleisuus on muiden rikosprosessiketjun toimijoiden näkökulmasta epäoikeudenmukaista. Koko oikeudenhoidonketju ei edelleenkään tule toimimaan ja varsinkaan Syyttäjälaitos ei pysty enää vastaamaan tilanteeseen.

Kommentoimme tähän ensin talousarvioehdotusta ja sen jälkeen perustelemme vielä tarkemmin tilannetta.

#### **YLEISKOMMENTIT TALOUSARVIOEHDOTUKSESTA.**

Vuodelle 2022 esitetään OM:n hallinnonalalle, PL 25, samaa määrärahaa kuin vuodelle 2021. Kuitenkin ehdotus pitää sisällään uusia rahoitusta vaativia asioita, kuten mm. aluevaalit. Niiden kustannukset katetaan muiden OM:n hallinnonalan sektoreiden määrärahoista, mm. Syyttäjälaitoksen.

Tavoitteilla ja osoitetuilla määrärahoilla on merkittävä ristiriita. Talousarvioehdotuksessa ilmoitetaan tavoitteeksi, että pyritään takaamaan oikeudenhoitoon riittävät resurssit ja oikeudenkäyntejä pyritään sujuvoittamaan (s. Y39). Sivulla 156 kerrotaan, miten Suomi sijoittuu kärkimaiden joukkoon kansainvälisten järjestöjen julkaisemissa demokratiaa, ihmisoikeuksia, lehdistönvapautta, korruptoitumattomuutta ja hallinnon toimivuutta mittaavissa vertailuissa. Nämä ovat siis asioita, joista ollaan aiheesta ylpeitä. Samalla sivulla todetaan, että korkealaatuinen ja tehokas oikeuslaitos lisää hyvinvointia sekä yhteiskunnan kilpailukykyä ja hallinnon toimivuutta. Se säästää kustannuksia muilla hallinnonaloilla ja edistää yhteiskunnan taloudellista toimivuutta ja voi myös osaltaan estää syrjäytymiskehitystä. Oikeuslaitoksen toimintakyvystä luvataan huolehtia. Kyse on kaikista oikeudenhoidon toimijoista myös Syyttäjälaitoksesta. Sivulla 162 (PL 25.01) todetaan miten korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla ja oikeudenkäyntien kokonaiskesto lyhennetään. Rikosvastuu toteutuu oikeudenmukaisesti. Rikollisuus ja turvattomuuden tunne vähenevät.

Näistä tavoitteista ei voi olla erimieltä.

**Kyse ei saa olla pelkästä pyrkimyksestä. Nämä asiat tulisi taata kansalaisille eikä näitä asioita saa pitää itsestään selvyysinä.** Niin tunnutaan nyt tekevän.

Syyttäjälaitoksen kohdalla kerrotaan sivulla 157 (PL 25) rikosasioiden vaativuuden voimakkaasta kasvusta, esitutkinta- ja oikeudenkäyntiaineistojen laajentumisesta ja oikeudellisten ongelmien monipuolistumisesta, jotka ovat merkittävästi lisänneet syyttäjien työmäärää. Mm. todetaan, että saapuvien asioiden määrän kasvu on lisännyt vireillä olevien asioiden määrää ja aiheuttanut haasteita Syyttäjälaitoksen toiminnalle.

No, miten talousarvioesityksessä on sitten tähän varauduttu. Vähentämällä Syyttäjälaitoksen määrärahoja. Sivulta 160 näkee miten vuodelle 2022 esitetään noin 1 miljoonan euron eli 2 prosentin määrärahojen **vähentämistä**. Sivulta 186 (PL 25.30) ilmenee, että syyttäjälaitoksen koko henkilöstömäärä laskee ensi vuonna sekä samalla myös syyttäjien lukumäärä 412 syyttäjistä 400 syyttäjään. Jo nyt syyttäjien lukumäärä/ 100 000 asukasta on huomattavasti alle Euroopan ja pohjoismaiden tason. Tästäkin tarkemmin jäljempänä.

Sivulla 187 (25.30) esitetään täysin kaunisteltuja lukuja Syyttäjälaitoksen todellisuudesta ja siitä, miten joutuisuus paranee. Todellisuudessa Syyttäjälaitos ei kykene näillä määrärahoilla tekemään sille tulevia töitä. Esimerkiksi yli 6 kk syyteharkinnassa olevia asioita esitetään tämän vuoden lopussa olevan 2500 ja vuoden 2022 lopussa 2000. Todellisuus lokakuun alussa on yli 6100 avoinna olevaa asiaa. Vuoden 2020 luku oli 3 568. Määrä on radikaalisti kasvanut. Yli vuoden syyteharkinnassa olevia asioita arvioidaan olevan vuoden 2021 lopussa 500 ja vuoden 2022 lopussa 400. Vuoden 2020 luku oli 626 asiaa. Todellisuus lokakuun alussa oli 1222 juttua. Määrä on siis rajusti kasvanut. Toukokuussa 2021 määrä oli noin tuhat. Ratkaisematta olevia asioita oli toukokuussa 2021 noin 17 000, nyt luku on lähes 18 400. Kasvua oli vuodesta 2020 vuoteen yli 6000 asiaa. Kokonaismäärä Syyttäjälaitokselle vuosittain tulevissa jutuissa on noin 90 000 asiaa. Avoinna on siis noin 20 prosenttia asioista. Kun vielä muistetaan, että poliisilla on tutkinnassa olevien resurssivajeiden vuoksi kymmeniä tuhansia avoinna olevia rikosasioita, on sieltä odotettavissa lisää painetta, kun poliisi saa lisää määrärahoja.

Poliisilla on tutkinnassa avoinna myös paljon hyvin vaativia rikosasioita. Esimerkiksi Etelä-Suomen alueella on poliisilla avoinna talousrikoksiksi luokiteltuja asioita yli 1500 määrän kasvaessa kokoajan. Keskimäärin lasketaan, että talousrikoksia käsittelevä syyttäjä ehtii tehdä noin 20 juttua vuodessa sisältäen esitutkintayhteistyön, syyteharkinnan, käräjä- ja hovioikeuskäsittelyn. Jos näistä poliisista avoinna olevista talousrikoksista puoletkin tulee syyttäjille, on syyttäjien lukumäärän tarve useita kymmeniä jo Etelä-Suomessa. Poliisin talousarvioehdotuksessa taas s. 214, (PL 26.10) kerrotaan miten, talousrikostorjunnassa pyritään lisäämään reaaliaikaista rikostutkintaa, vähentämään avoinna olevia juttuja, lyhentämään tutkinta-aikoja yms. entistä tiiviimmällä poliisi-syyttäjä-esitutkintayhteistyöllä. Ympäristörikostorjuntaa kehitetään. Tällaista yhteistyötä on tehty jo vuosia, joten sen toimintatavat ovat kunnossa, mutta jollei syyttäjiä tule lisää, ei Syyttäjälaitos kykene vastaamaan uusien juttujen yhteistyövaatimuksiin. Hyvin laajoja talousrikosasioita, jotka sitovat syyttäjiä vuosiksi on menossa mm. lahjusjutuissa.

Tässä lisäksi muita esimerkkejä uudistuksista, joita talousarvioehdotuksessa ehdotetaan, mutta joihin ei ole varattu määrärahoja Syyttäjälaitokselle. Laskennallisesti noin neljä rikostutkijaa vaatii yhden syyttäjän.

Poliisitoimeen ehdotetaan sivulla (Y39), tavoitellun htv määrän (7500) sekä ihmiskauppayksikön työn jatkamiseen  $10,6 + 2,5 = 13,1$  mme. Poliisin ihmiskaupparikostutkintatoiminnossa on noin 20 htv:tä. Ihmiskaupparikosten torjuntaa jatketaan ja tiivistetään moniviranomaisyhteistyötä. (s. 214, PL 26.10) Syyttäjälaitos on vastannut asiaan keskittämällä asiaa hoitamaan myös lähes vastaavan määrän syyttäjiä. He tekevät kuitenkin myös muita töitä eikä asiaan ole myönnetty taikka olla myöntämässä samanlaista määrärahaa. Syyttäjälaitoksella on lisäksi parhaillaan hoidettavana useita syyttäjiä sitonut Uudellamaalla tapahtunut laajoja vapaudenriistoja sisältänyt ns. Lahko-tapaus.

Samalla poliisin tavoite on se, että Suomi on maailman turvallisin maa. Jottei nämä asiat ole pelkästään sanahelinää, tulisi tähän olla riittävät resurssit. Koko rikosprosessiketjulla.

Sivulla 158 on ehdotuksena seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus. Uudistetaan lähestymiskieltoa koskevaa lainsäädäntöä, lisätään erityisesti lähisuhteissa tapahtuvan väkivallan uhrin turvallisuutta. Nämä ovat esimerkkejä hyvistä tavoitteista, mutta jotta oikeudenhoito ja Syyttäjälaitos kykenee vastaamaan näihin vaatimuksiin, tarvitaan tekeviä käsiä ja niihin määrärahoja. Muutoin vain siirretään näihin asioihin tekijöitä muualta ja muut asiat jäävät tekemättä. Kansanperinteessä tällaista toimintatapaa kuvattiin aikanaan hölmöläisten peiton jatkamiseksi, sellainen ei voi olla tavoiteltu tilanne.

Sivulla 214 (PL 26.10) poliisitoimen kohdalla kerrotaan, miten poliisissa painotetaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen eli henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten, seksuaalirikosten sekä yhteiskunnan ja elinkeinoelämän rakenteita murentavien rikosten torjuntaa. Vuonna 2022 kerrotaan jatkettavan myös väkivaltaisiin äärioliikkeisiin liittyvien ja viharikosten torjuntaa. Rikosten selvitystasoa pyritään säilyttämään mm kehittämällä syyttäjäyhteistyötä. Olisi mielenkiintoista tietää, miten se aiotaan tehdä, jos syyttäjät eivät millään ehdi mukaan. Poliisillehan ne määrärahat tähän toimintaan on luvattu. Lakimiesliiton tekemän tutkimuksen mukaan rikosasioissa kesti rikoksen tapahtumasta käräjäoikeuden tuomioon raiskauksissa 18 kk, pahoinpitelyissä 15 kk, joista syyteharkinta-aikaa meni raiskaukset 10 kk ja pahoinpitelyt 8 kk. Nyt on odotettavissa entistä pidempiä käsittelyaikoja, kun syyttäjät eivät millään ehdi tehdä lisääntyviä asioita.

Tietoverkkorikollisuutta (s. 214) torjutaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Viime aikoina esillä ovat olleet ns. Vastaamo-tapaus ja nyt pankkihuijaukset. Vastaamon vaatimista syyttäjäresursseista jäljempänä tarkemmin. Pahimmillaan mahdollisesti nostettavien syyteiden käsittely alioikeudessa voi kestää 20 vuotta. Pankkihuijauksiinkin on nimetty syyttäjiä eli resursseja on sidottu jo nyt kiinni. Kyllä Syyttäjälaitoksenkin tulee pystyä vastaamaan näihin haasteisiin.

Törkeää huumausainerikollisuutta paljastetaan edelleen (s.214) ja julkisuudessaakin on ollut tietoja, miten massiivisia huumausainerikoskokonaisuuksia on ns. pimeissä tietoverkoissa paljastettu (Silkkitie, Anom) ja

toisaalta, miten valtavia muita huumausainerikosjuttuja on oikeudenkäynneissä (Katiska I ja II, UB-oikeudenkäynti). Niitä kaikkia hoitavat syyttäjät, mutta siihen valtavaan juttujen määrän kasvuun ei osoiteta mitään lisähenkilöstö resursseja.

Poliisin puuttuessa kansalaistottelemattomuuteen on otaksuttavissa, että asioita tulee syyttäjien ratkaistaviksi satoja. Sekin sitoo kymmeniä syyttäjiä.

Vuosina 2005-2020 Syyttäjälaitoksen painotetun työmäärävertailun mukaan työmäärä kasvoi 40 prosenttia. Vaativien asioiden osuus työmäärästä on 60 prosenttia. Syyttäjien lukumäärä kasvoi 15 vuoden aikana 65 henkilöä! Ei henkilöstön kasvu riitä mihinkään ja nyt määrää vielä aiotaan vähentää.

**Syyttäjälaitos tarvitsee määrärahoihinsa tasokorotuksen.** Vertailun vuoksi ohessa linkki, mistä nähdään, miten Ruotsissa suhtaudutaan ja toimitaan, kun havaitaan, että Syyttäjälaitos ei pysty henkilömäärällään vastaamaan lisääntyneeseen työmäärään.

<https://www.aklagare.se/nyheter-press/aktuellt-pa-aklagarmyndigheten/rekordmanga-nya-aklagare-anstallda/>

Artikkelista ilmenee, miten Ruotsissa heti lisätään 150 syyttäjää. Huomattavaa on sekin, että Syyttäjälaitoksen kokonaishenkilömäärä on 1700 eli kolme kertaa enemmän kuin Suomessa, jossa tänä vuonna htv-määrä on 580. Väestömäärähän Suomen ja Ruotsin välillä on alle kaksinkertainen (5,5/10,35 miljoonaa). Mitään syytä tällaiseen eroon ei ole syyttäjien tehtävissä.

**Tämän vuoksi syyttäjien määrä pitäisi heti nostaa 450 ja pikaisesti 500 syyttäjään. Tulee muistaa, että tämän lisäksi Syyttäjälaitoksessa on muutakin henkilökuntaa kuin syyttäjät (s.186, PL 25.30).**

**Myös oikeudenhoidossa tarvittaisiin oma käsittelytakuu aika ja resurssimääritelmät.**

Kun on kyse oikeusvaltion ydintehtävästä, kyse on mitä suurimmassa määrin arvovalinnasta.

Vain noilla 450/500 syyttäjämäärillä tavoitteet, jotka Syyttäjälaitokselle osoitetaan, pystyttäisiin tekemään. Nyt määrää ollaan kuitenkin pienentämässä, vaikka työt rästytyvät voimakkaasti.

Syyttäjät kokevat tekevänsä tärkeää työtä yhteiskunnan hyväksi. Valitettavasti tuntuu siltä, ettei tätä arvosteta kuin juhlapuheissa.

Käytännössä asiat hoituvat edes siedettävästi siksi, että syyttäjät venyvät yhteiskunnan hyväksi ja tekevät työajattomina ylipitkää työpäivää. Henkilöstön keskuudesta ilmenee, että usein töitä tehdään viikonloppuisin ja keskimäärin noin 6 pv/viikko. Se perustuu ammattilpeyteen, velvollisuudentuntoon ja vastuunkantoon. Pidämme erittäin tärkeänä, että yhteiskunta toimii ja siellä on kaikilla turvallista. Olemme samaa mieltä siitä, että rikokset pitää selvittää ja saattaa tekijät asianmukaiseen vastuuseen. Siihen pitää kuitenkin yhteiskunnan päättäjien antaa riittävät voimavarat. Jokaisella kansalaisella on oikeus odottaa, että hän saa veroillensa asiallisena vastineena toimivan oikeusvaltion, jossa rikosoikeudellisesta vastuusta huolehditaan.

Rikosasioiden toimiva hoitaminen takaa yhteiskuntarauhaa. Koko rikosasioita hoitavalla ketjulla pitää olla riittävät resurssit. Ketjuun kuuluvat esitutkintaviranomaiset, syyttäjät, tuomioistuimet sekä täytäntöönpano viranomaiset, kuten ulosottolaitos ja rikosseuraamusvirasto. Vaikka koronan takia valtiontalouden tasapainottaminen vaatii pohdintaa, ei ole tarkoituksenmukaista eikä järkevää saattaa oikeudenhoidoa entistä pahempaan kriisiin. Se ei ole julkisen talouden kestävyydellekään järkevää, koska se vain aiheuttaa yhteiskunnalle enemmän kokonaiskuluja.

Syyttäjälaitoksen toimintaedellytykset keskeisenä ja hyvin merkittävänä viranomaisena rikosprosessiketjussa tulee turvata, jotta koko rikosprosessiketju takaisi kansalaisten oikeusturvan. Syyttäjä

on viranomainen, joka osallistuu koko rikosprosessiin. **Syyttäjien työ on yhteiskunnan ydintoimintaa, joka takaa oikeusvaltion toimimisen ja kansalaisten turvallisuuden.**

Tällä hetkellä rikosprosessin toimijoiden resurssit eivät ole riittävät ja pienempiä rikoksia ei käytännössä enää kaikissa paikoissa kyetä asianmukaisesti tutkimaan, syyttämään ja tuomitsemaan. Syyttämisperusprosentit ovat viime vuosina laskeneet ja usein kyse on asioista, joissa rikos on tapahtunut ja tekijä on tiedossa. Vaikka menettely onkin kaikin tavoin laillista ja säännösten mukaista, ei se ole yhteiskunnallisesti välttämättä toivottavaa ja suuremmaksi osaksi syynä on puuttuvat henkilöstöresurssit.

Toisaalta rikosasiat ovat myös muuttuneet entistä vaativammiksi ja laajemmiksi. Vaativat rikosasiat myös vievät entistä suuremman osuuden syyttäjien työmäärästä ja vaativat koko ajan syyttäjien resursseja esitutkintayhteistyönä, syyteharkinta-aikana ja oikeudenkäynneissä eri oikeusasteissa. Näiden asioiden hoitaminen voi myös vaatia useiden syyttäjien yhteistyötä. Pahimmillaan tällaisen asian istunnot ovat vieneet syyttäjien työaikaa jopa vuoden kärjääoikeudessa ja toisen vuoden hovioikeudessa. Niiden käsittelyt sitovat entistä enemmän resursseja ja käsittelyajat pitenevät. Syyttäjälaitoksen painotetun työmäärävertailun mukaan vuosina 2005 – 2020 työmäärä kasvoi noin 40 prosenttia! Vaativien asioiden osuus työmäärästä on 60 %. Esimerkkeinä digitalisaation aiheuttamista valtavista tutkintakokonaisuuksista on mm. Vastaamo-asia, jossa asianomistajia on yli 25 000 tuhatta tai salattujen verkkojen huumausainemyyntiverkostot. Vastaamon valtavuutta voi pohtia miettimällä sitä, jos istuntopäivässä ehditään käsitellä 10 asianomistajan asia menee käsittelyyn jopa 20 vuotta!

Henkilöstömäärä, varsinkaan syyttäjien määrä, ei ole kasvanut ollenkaan siinä suhteessa. Kasvua syyttäjien lukumäärässä on 15 vuoden aikana vain noin 65 henkilöä. Se ei mitenkään riitä. Tämä aiheuttaa myös vaaran siitä, että syyttäjät väsyvät ja siirtyvät muihin töihin.

Kaikki tällainen asioiden tutkimatta jättäminen ja oikeudenkäyntien pitkittyminen lisää huomattavasti vaaraa yhteiskunnan lainkäytön arvostamisen rapistumiseen ja omankäden oikeuden lisääntymiseen. Koko rikosprosessiketju voi vaarantua, jos osana rikosprosessiketjua ei syyttäjälaitoksen henkilöstöön ja varsinkin syyttäjiin käytettävästä määrärahasta pidetä huolta. Tämän tyyppinen oikeusvaltion perusrakenteiden rappeutuminen ei saisi johtua siitä, että rikosprosessiketju mukaan lukien syyttäjätöiminnot, on aliresursoitu.

Tasokorotus oikeudenhoitoon ja syyttäjälaitoksen resursseihin on siis tehtävä ja se on varmistettava pysyväksi.

#### **YHTEENVETO:**

Syyttäjälaitoksen resurssit suhteessa työmäärään on hyvin haastavaa. Tämän on myös OM tuonut selkeästi keväällä selonteossa esille, mutta valtioneuvosto ei ole sitä huomioinut. Perusteluja poikkeamiselle ei ole esitetty. Eipä niitä kai olekaan. OM jätti sitten esittämättä näitä tarpeita talousarvioehdotukseen ja nyt ollaan tilanteessa, että tiedossa olevista tarpeista huolimatta henkilöstöresurssit vähenevät. Tätä piilotetaan osittain luvuilla, jotka eivät enää ole ajantasalla.

Syyttäjien määrä on lisäksi huomattavasti pienempi kuin muualla vertailukelpoisissa länsimaissa eikä asialle ole olemassa mitään rikosprosessuaalista perustetta. Suomessa on noin seitsemän syyttäjää sataatuhatta asukasta kohden, kun Euroopassa keskiarvo on noin yksitoista syyttäjää sataatuhatta asukasta kohden. Pohjoismaissa syyttäjiä on keskimäärin 10-12 sataatuhatta asukasta kohti. Jos tätä suhdelukua sovellettaisiin Suomeen, **tulisi Suomessa siis olla noin 600 syyttäjää.** Suomessa syyttäjiä on kuitenkin ainoastaan 412. Suomessa on myös suhteessa huomattavasti vähemmän syyttäjiä kuin Ruotsissa (Suomessa 7/100.000 ja Ruotsissa 10/100.000), vaikka työnkuva ja tehtävät vastaavat pitkälti Suomessa ja Ruotsissa toisiaan. Suomessa syyttäjä osallistuu rikosasioiden esitutkintaan merkittävällä panoksella

esitutkintalaissa säädetyn esitutkintayhteistyön kautta ja Ruotsissa taas on olemassa järjestelmä, jossa on syyttäjätutinnanjohtaja ja poliisin tutkinnanjohtaja. Työhön ja työn laatuun liittyviä perusteita siihen, että Suomessa syyttäjiä on huomattavasti vähemmän, ei ole olemassa.

Viime vuosien tasokorotuksilla on saavutettu vasta uudelleen tämä 7 syyttäjän rajaa, joka toteutui vuonna 2018. Varsinaista tasokorotusta ei siten ole tehty. Kuitenkin vuonna 2018 syyttäjälaitoksen htv määrä oli 550. Viime vuonna se oli noin 523 htv:tä. Nyt vuonna 2021 korona rahoituksen kautta nousee htv 580 tasolle, mutta siitä huolimatta työt rästiytyvät. Jollei tasokorotusta tehdä, laskee syyttäjälaitoksen htv seuraavina vuosina takaisin noin 550 tasolle. Se on kestävätilanne. Nyt ehdotus talousarviossa on sellainen.

Jo nyt rikosasioiden kesto on kohtuuton erityisesti rikosten uhrien näkökulmasta. Lakimiesliiton tekemien tutkimusten mukaan esimerkiksi raiskauksissa kestää 18 kuukautta tapahtumasta käräjäoikeuden tuomioon, pahoinpitelyissä 15 kuukautta ja vastaava aika on varkauksien osalta 13 kuukautta. Merkittävä osa prosessin kestosta aiheutuu syyteharkinta-ajasta (raiskaukset 10 kk, pahoinpitelyt ja varkaudet n. 8 kk). Ajat ovat aivan liian pitkiä asianomistajalle odottaa ratkaisua. Lisäksi esitutkintayhteistyöhön käytettävien resurssien niukkuuden vuoksi myös esitutkinta usein pitkittyy syyttäjien työkiireiden vuoksi.

Tasokorotus syyttäjälaitoksen määrärahoihin pitää tehdä. Se on välttämätöntä, jotta oikeudenkäynnit eivät enää pitkittyisi, kaikki asiat kyetäisiin hoitamaan ja henkilöstö jaksaisi.

Syyttäjälaitos on tehnyt kaikki toimintaa tehostavat muutokset. On tehty organisaatiouudistus, jossa syyttäjälaitoksesta tehtiin yksi virasto. Näin resursseja voidaan käyttää mahdollisimman tehokkaasti koko maassa. Syyttäjälaitoksessa on myös esimerkiksi perustettu erikoissyyttäjäjärjestelmä vaativia ja aikaa vieviä juttuja varten, keskitetty talous- ja henkilöstöhallinto ja hyödynnetty uusia prosessisääntöjä, kuten videoyhteyksiä ajansäästämiseksi ja keskitetty nopeasti käsiteltävät asiat omaan yksikköönsä.

OM ja syyttäjälaitos ovat esittäneet vuoden 2021 alussa selkeästi, miten tarvittaisiin 20 syyttäjää lisää, jotta saavutetaan riittävä ratkaisumäärä, kun ratkaisematta olevien asioiden määrä on kasvanut koko ajan. Avoinna oli toukokuussa yli 17 000 asiaa ja nyt lähes 18 400. Kasvua viime vuodesta noin 6000 asiaa. Ratkaistavaksi tulevien asioiden määrä on kasvanut esimerkiksi vuodesta 2016 noin 80 000 asiasta vuoden 2020 91 000 asiaan. Tällä hetkellä yli vuoden ratkaisematta olevien asioiden määrä on noin 1200, tavoitteen ollessa 400. Määrä on noussut viime aikoina voimakkaasti. Tähän OM esitti keväällä valtioneuvostolle 1,6 mme lisämäärärahaa, joka poistettiin. Vaikutukset ovat jo nyt nähtävissä ja tullaan näkemään entistä rajummin tulevaisuudessa.

Vantaalla 11. lokakuuta

SSYn hallituksen puolesta

Jukka Haavisto  
Suomen syyttäjäyhdistys ry:n  
hallituksen puheenjohtaja

